

Бархаева А. Ю.

Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А. Н. Бекетова

ВЛИЯНИЕ УРОВНЯ РАЗВИТИЯ ЛОГИСТИЧЕСКОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ НА ФОРМИРОВАНИЕ КОНКУРЕНТНЫХ ПРЕИМУЩЕСТВ ПРЕДПРИЯТИЙ СТРОИТЕЛЬНОЙ ОТРАСЛИ

Резюме

Исследованы вопросы оценки уровня развития логистической инфраструктуры на строительных предприятиях. Определена необходимость усовершенствования методического инструментария для оценки уровня развития логистической инфраструктуры на строительных предприятиях. Полученные результаты могут быть использованы при построении информационно-аналитического обеспечения стратегического управления логистической инфраструктурой строительных предприятий.

Ключевые слова: логистическая инфраструктура предприятия, уровень развития логистической инфраструктуры предприятия, оценка логистической инфраструктуры строительных предприятий, информационно-аналитическое обеспечение управления логистической инфраструктурой, методика оценки логистической инфраструктуры предприятий.

Barkhaieva A. Yu.

Kharkov National University of Municipal Economy A. N. Beketova

EFFECT OF THE DEVELOPMENT OF LOGISTICS INFRASTRUCTURE ON FORMATION OF COMPETITIVE ADVANTAGES OF CONSTRUCTION ENTERPRISES

Summary

Issues of development level of logistics infrastructure at the building enterprises were elucidated. The necessity to improve the methodological tools for evaluation the development level of logistics infrastructure at building enterprises was identified. Obtained results can be used for the construction of information-analytical support of strategic management of logistics infrastructure building enterprises.

Keywords: logistics infrastructure of the enterprise, the level of development of logistics infrastructure of the company, evaluation of the logistics infrastructure building enterprises, information-analytical support of management of logistics infrastructures, methodology of evaluation logistics infrastructure of enterprises.

УДК 631.634.004.67

Білан О. С.

Тернопільський національний економічний університет

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ І ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Досліджено теоретичні та практичні аспекти проблеми формування системи управління якістю. Розглянуто причини, що перешкоджають впровадженню сучасних систем управління якістю. Запропоновано напрямки вдосконалення управління якістю на українських підприємствах.

Ключові слова: система управління, якість, підприємство.

Постановка проблеми. В умовах конкурентного ринку кожне вітчизняне підприємство повинно будувати власну діяльність на сучасних принципах управління якістю, основним з яких є орієнтація на споживача. Адже задоволеність якістю продукції залежить від того, наскільки, на думку конкретного споживача, вона відповідає своєму призначенню. Відповідно, критерії оцінки якості продукції будуть різними для окремих споживачів та матимуть різні кількісні і якісні характеристики.

Таким чином, врахування потреб і запитів споживачів – це майбутнє кожного підприємства. Проте більшість підприємств, які працюють над вдосконаленням якості кінцевої продукції, шукають недоліки безпосередньо в самому виробничому процесі, не враховуючи потреби споживачів, що постійно змінюються. Лише постійне поліпшення якості за усіма напрямками діяльності забезпечить успіх вітчизняним підприємствам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у дослідження проблем розвитку систем управління якістю зробили такі вітчизняні науковці, як В. Євтушевський, П. Калита, І.О. Листопад, В.М. Новіков, А.С. Тельнов та багато інших. Моніторингу впровадження та сертифікації систем управління в Україні присвячені публікації дослідників Інституту управління якістю [3; 7].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значну кількість досліджень в галузі пошуку напрямків підвищення якості продукції, проблеми в сфері формування та функціонування систем управління якістю на вітчизняних підприємствах залишаються невирішеними.

Метою статті є дослідження основних проблем впровадження та сертифікації систем управління якістю на вітчизняних підприємствах та визначення шляхів їх розв'язання.

Виклад основного матеріалу. Досвід функціонування розвинених країн світу показує, що найважливішим напрямком, який сприяє підвищенню якості та конкурентоспроможності продукції промислових підприємств, є розробка та впровадження систем управління якістю на основі міжнародних стандартів серії ISO та з врахуванням особливостей національної економіки.

До основних проблем, з якими стикаються вітчизняні підприємства в процесі формування та впровадження системи управління якістю, належать:

1. Відсутність ідеології якості. Більшість керівників промислових підприємств помилково вважають, що в сучасних умовах досягти позитивних результатів можна лише за рахунок мінімізації витрат.

2. Відсутність фінансових ресурсів, що не дозволяє здійснити технічне переозброєння та забезпечити якість технологічних процесів для виробництва високоякісної продукції [1].

3. Відсутність практичного досвіду щодо впровадження систем управління якістю.

4. Відсутність системного підходу. В багатьох випадках формування системи управління якістю здійснюється відокремлено від інших систем управління на підприємстві.

5. Відсутність кваліфікованого персоналу для впровадження системи управління якістю в практику діяльності підприємства.

6. Непідготовленість персоналу більшості вітчизняних підприємств до організаційних змін.

7. Підприємства не враховують очікування та вимоги споживачів. Відповідно до загальновідомої моделі управління якістю – «петлі якості», процес виробництва продукції чи надання послуг починається і закінчується маркетинговими дослідженнями. Тобто кінцевою метою формування та впровадження системи управління якістю є задоволеність споживачів, в іншому випадку підприємство виготовлятиме якісну продукцію, яка не буде користуватись попитом.

Окремі науковці вбачають причину більшості з цих проблем в ментальному сприйнятті поняття якості керівниками підприємств, які тлумачать якість, як ступінь виконання технічних умов та вимог замовника, що ставляться до продукції підприємства [2, с. 2].

Формування і впровадження системи управління якістю доцільно здійснювати в певній послідовності, а саме:

1) нарада вищого керівництва та управлінського персоналу підприємства щодо визначення ролі та значення системи управління якістю для підприємства, обов'язків та відповідальності кожного працівника підприємства, структури та принципів функціонування системи управління якістю;

2) обґрунтування та прийняття управлінського рішення щодо створення системи управління якістю;

3) документальне оформлення рішення щодо створення системи управління якістю (наказ про призначення відповідального за

створення і функціонування системи управління якістю керівника, терміни створення, виконавці, етапи тощо);

4) розробка плану створення системи управління якістю, який включає: розробку політики в галузі якості, визначення елементів системи управління якістю відповідно до рекомендацій міжнародних стандартів та з врахуванням особливостей роботи підприємства, формування керівних органів щодо управління якістю, перевірку і доопрацювання системи;

5) визначення елементів системи управління якістю: аналіз процесу створення нової або виробництва продукції, що вже виготовляється, який охоплює кожен етап життєвого циклу продукції; вибір базової моделі системи управління якістю, за якою визначається перелік її елементів;

6) визначення складу структурних підрозділів системи управління якістю, який відповідає за формування її елементів. На даному етапі порівнюються функції існуючих підрозділів із функціями системи управління якістю, яка створюється. Після цього за кожною з функцій системи управління якістю закріплюється свій виконавець, а за кожним виконавцем – нові функції та обов'язки;

7) розробка схеми системи управління якістю, яка передбачає роботу системи якості на всіх етапах виробництва продукції, виявлення і усунення недоліків в процесі організації робіт щодо якості;

8) розробка нормативних документів (стандартів підприємства) та рекомендацій щодо забезпечення якості, які є загальними документами, що забезпечують виконання функцій майбутньої системи управління якістю;

9) впровадження, перевірка та коригування системи менеджменту якості. Останній етап необхідно здійснювати відповідно до запропонованого Едвардом Демінгом циклу, що передбачає постійне покращення сформованої системи менеджменту якості.

Таким чином, формування та впровадження системи управління якістю повинно відбуватися циклічно, за принципом зворотного зв'язку. Тобто після впровадження та сертифікації системи управління якістю необхідно постійно перевіряти

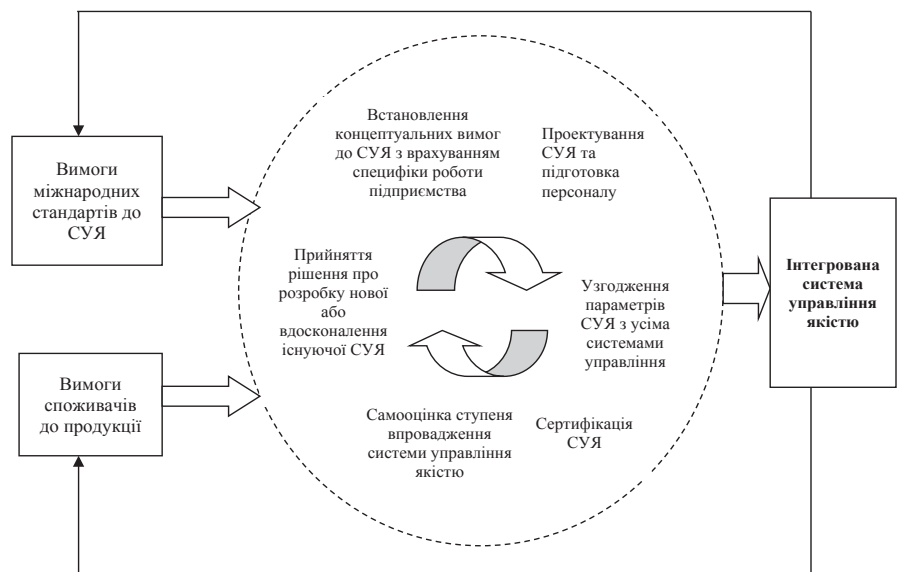

Рис. 1. Модель розробки та впровадження інтегрованої системи управління якістю на промисловому підприємстві

Джерело: побудовано автором

результати її роботи на відповідність вимогам споживачів продукції, адже основною метою діяльності кожного підприємства є підвищення задоволеності споживачів.

Зворотний зв'язок із зацікавленими сторонами дозволяє отримувати та опрацьовувати інформацію про стан об'єкта та, при необхідності, впливати на нього. Крім того, завдяки зворотному зв'язку відслідковуються зміни у зовнішньому оточенні підприємства, насамперед зміни вимог до системи управління якістю.

Також необхідно пам'ятати, що на підприємстві можуть впроваджуватися декілька систем управління, а саме: система екологічного менеджменту (ISO 14000), система професійної безпеки (OHSAS 18001), система соціальної відповідальності (SA 8000), система управління безпекою харчових продуктів (HACCP – Hazard Analysis and Critical Control Points) тощо. У цьому випадку треба узгоджувати параметри усіх систем управління та формувати єдину інтегровану систему.

Відповідно, модель розробки та впровадження системи управління якістю на промисловому підприємстві матиме наступний вигляд (рис. 1).

Ефективність формування інтегрованих систем управління якістю продукції промислових підприємств залежатиме насамперед від вмотивованості і переконань керівництва та персоналу у доцільності і необхідності цих дій. На жаль, необхідно вказати на недостатньо високий рівень усвідомлення керівництвом важливості переходу на інтегровані системи управління якістю продукції, невисоку мотивацію і психологічні бар'єри при переході на нові системи якості. У побудові таких систем повинен брати участь весь колектив підприємства, для якого процес формування якості праці є невід'ємним елементом загальної виробничої культури та етики [6].

Таким чином, побудова, впровадження і сертифікація інтегрованої системи управління якістю продукції промислових підприємств надасть їм ряд конкурентних переваг та впевненість у такому рівні виробництва продукції та надання послуг, який відповідає вимогам міжнародних стандартів.

Вважаємо за необхідне виділити передумови формування системи управління якістю. Отже, з метою підвищення якості кінцевої продукції необхідно забезпечити:

- якість сировини та матеріалів, що споживаються в процесі виробництва кінцевої продукції;
- відповідну технічну озброєність та якість технологічних процесів;
- певний кваліфікаційний рівень персоналу та відповідну мотивацію праці на підприємстві тощо.

Отже, в сучасних умовах господарювання одним з головних чинників конкурентоспроможності промислового підприємства є наявність системи управління якістю. Як бачимо з рис. 2, впровадження системи управління якістю забезпечує підвищення якості продукції та збільшення кількості споживачів, що є запорукою зростання конкурентоспроможності підприємства.

Як показали дослідження, впровадження системи управління якістю та її сертифікація дозволить кожному підприємству підвищити якість продукції; знизити витрати, в тому числі витрати часу; підвищити відповідальність працівників; вдосконалити систему управління та підвищити ефективність її функціонування; отримати конкурентні переваги; підвищити імідж підприємства перед іноземними партнерами і тим самим підвищити інвестиційну привабливість тощо.

Крім створення нової системи управління якістю, підприємство також може адаптувати діючу систему менеджменту відповідно до вимог міжнародного стандарту ISO 9000. Основними вимогами цього стандарту є точна ідентифікація процесів та документування зон відповідальності, необхідність донесення опису системи якості до кожного працівника підприємства. Отже, можна виділити такі обов'язкові компоненти системи управління якістю:

- обов'язковість для усіх рівнів управління та працівників підприємства;
- задоволеність потреб споживачів;
- безперервність вдосконалення процесу управління якістю;
- поєднання корпоративних та особистих інтересів;
- навчання та самовдосконалення співробітників підприємства тощо.

Рис. 2. Забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств за рахунок впровадження системи управління якістю

Джерело: побудовано автором

Підсумовуючи вищевикладене, визначимо пріоритетні напрямки вирішення проблем впровадження систем управління якістю на вітчизняних підприємствах. З цією метою пропонуємо реалізацію заходів на двох рівнях, а саме:

1. Макрорівень:

- вдосконалення нормативно-правової бази України на основі міжнародного досвіду державної підтримки впровадження систем управління якістю;
- повне усунення адміністративних перешкод з боку державних органів управління та сприяння на усіх рівнях в напрямку впровадження систем управління якістю на вітчизняних підприємствах;

- у випадку успішної реалізації проекту зі створення та впровадження системи управління якістю – запровадження практики надання податкових канікул;

- побудова національної системи оцінювання якості;

- співпраця з міжнародними організаціями в напрямку консалтингової підтримки українського виробника тощо.

На державному рівні доцільно запровадити практику щодо залучення для проведення семінарів, конференцій та форумів провідних фахівців міжнародних організацій у сфері якості з метою підвищення кваліфікації та обміну досвідом з розроблення, упровадження та сертифікації СУ. Крім того, необхідна подальша розробка та удосконалення законодавчо-нормативної бази в сфері якості, перегляд та перевірка чинних стандартів [3, с. 35].

2. Мікрорівень:

- організація проведення навчальних тренінгів та семінарів для керівників і головних спеціалістів підприємств з метою роз'яснення необхідності та основних положень систем управління якістю;

- орієнтація усієї діяльності підприємства на споживача;

- формування інтегрованих систем управління якістю тощо.

Таким чином, кожне вітчизняне підприємство в сучасних умовах нестабільності зовнішнього оточення повинно шукати нові шляхи покращення ефективності своєї діяльності, а одним з таких напрямків вдосконалення є формування і впровадження системи менеджменту якості.

Вибравши стратегію високої якості продукції та забезпечивши цільову орієнтацію на конкретного споживача, підприємство може досягнути стійкого позитивного результату роботи. Такий підхід спрямований на виконання місії підприємства, яка забезпечує його розвиток та координує діяльність відповідно до змін зовнішнього оточення та кон'юнктури ринку.

Висновки і пропозиції. На сьогодні більшість вітчизняних підприємств, які планують довго і успішно працювати на внутрішньому та зовнішньому ринках, вступили в конкурентну боротьбу за споживача, намагаючись підвищити якість своєї продукції. Стратегічними цілями усіх промислових підприємств України в найближчій перспективі є підвищення конкурентоспроможності продукції, можливість отримання міжнародних сертифікатів якості, вихід на міжнародні ринки збуту. Для вирішення вищезначених завдань підприємства повинні сформувати ефективні системи управління якістю, які б в першу чергу були орієнтовані на споживача.

Список літератури:

1. Євтушевський В., Махініч Г. Сучасний стан та проблеми забезпечення якості продукції на вітчизняних підприємствах / В. Євтушевський, Г. Махініч [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/articles/2009/107-108/Current_state_and_problems_of_product_quality_provision_at_domestic_enterprises_14232.pdf.
2. Листопад І.О., Гудима І.В. Сутність та проблеми впровадження системи управління якістю на підприємствах / І.О. Листопад, І.В. Гудима [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_107-2/29.pdf.
3. Марков Ю. Реалізація плану заходів щодо розроблення та упровадження сучасних систем управління / [Ю. Марков, Т. Лісніченко, А. Погорецька, В. Хмель] // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2013. – № 6. – С. 33–35.
4. Новіков В.М. Інноваційна модель системи управління якістю на основі ISO 9004:2009 / В. Новіков // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2011. – № 1. – С. 57–59.
5. План заходів щодо розроблення, впровадження і функціонування систем управління якістю, екологічного управління та інших систем управління : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19.06.2013 р. № 492-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/492-2013-%D1%80>.
6. Тельнов А.С. Інтегративний підхід до побудови системи управління якістю продукції промислових підприємств / А.С. Тельнов [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lib.khnu.km.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/1323/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%2019.1.doc>.
7. Хмель В., Бараболя Л. Упровадження та сертифікація систем управління. Показники моніторингу / В. Хмель, Л. Бараболя // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2013. – № 2. – С. 49–52.

Билан О. С.

Тернопольский национальный экономический университет

ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ И ВНЕДРЕНИЯ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ КАЧЕСТВОМ НА ОТЕЧЕСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ

Резюме

Исследованы теоретические и практические аспекты проблемы формирования системы управления качеством. Рассмотрены причины, препятствующие внедрению современных систем управления качеством. Предложены направления совершенствования управления качеством на украинских предприятиях.

Ключевые слова: система управления, качество, предприятие.

Bilan O. S.

Ternopil National Economic University

PROBLEMS OF DEVELOPMENT AND IMPLEMENTATION OF QUALITY MANAGEMENT ON DOMESTIC ENTERPRISES

Summary

The theoretical and practical aspects of forming the system of quality management. Causes that prevent the introduction of modern quality management systems. Directions improving quality management at Ukrainian enterprises.

Keywords: system management, quality, enterprise.